

Nr 5 B.

Ankom till riksdagens kansli den 18 mars 1919 kl. $\frac{1}{2}$ 5 e. m.

Utlåtande angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1919 femte huvudtitel, innefattande anslagen till sjöförsvarsdepartementet. (1:a avd.)

MARINEN.**Flottan.**

1:o) I den till riksdagen den 9 januari 1919 avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1919 (nr 2) har Kungl. Maj:t, under åberopande av punkt 1 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden för samma dag, i vad detsamma avser förevarande tilläggsstat, föreslagit riksdagen, att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna å tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 119,000 kronor.

Förstärkning
av reserva-
tionsanslaget
till beklädnad
åt sjömans-
och skepps-
gossekårerna.

[1.*]

Under hänvisning till vad utskottet uti punkt 14:o) av sitt utlåtande nr 5 A anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna å tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 119,000 kronor.

2:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2) att av det utav 1917 års riksdag till anordnande av en central beklädnadsverkstad för

Central be-
klädnads-
verkstad för
marinen.

*) Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

[2.]

marinen m. m. beviljade anslaget av 542,000 kronor på tilläggsstat för år 1919 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 292,000 kronor.

Beträffande utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till sid. 2—8 i statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

För anordnande av en central beklädnadsverkstad för marinen beviljade 1917 års riksdag ett anslag av 542,000 kronor, varav ett belopp utav 250,000 kronor anvisades på extra stat för år 1918.

Sedermåra har 1918 års lagtima riksdag för bestridande av uppkommande merkostnader för vissa byggnadsföretag vid marinen på tilläggsstat för samma år beviljat ett förslagsanslag av 500,000 kronor; och har Kungl. Maj:t medgivit, att av nämnda anslag finge användas 200,000 kronor till anordnande av ifrågavarande beklädnadsverkstad.

Nu har Kungl. Maj:t anhallit, att återstoden av det utav 1917 års riksdag beviljade anslaget eller (542,000 — 250,000 =) 292,000 kronor måtte anvisas.

Utskottet, som icke har något att erinra mot vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, får hemställa,

att riksdagen må av det utav 1917 års riksdag till
anordnande av en central beklädnadsverkstad för marinen
m. m. beviljade anslaget av 542,000 kronor på till-
läggsstat för år 1919 såsom reservationsanslag anvisa
ett belopp av 292,000 kronor.

Förstärkning
av reserva-
tionsanslaget
till flottans
krigsbered-
skap och
övningar.

3:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar för höjning av dagtraktamentena vid av flottans övningar föranledda resor på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag av 25,000 kronor.

[3.]

Utskottets
yttrande.

I samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag om uppförande å 1920 års riksstat av ett särskilt förslagsanslag till bestridande av kostnader för höjning av de enligt resereglementet och kungörelsen den 27 maj 1881 utgående dagtraktamentena har utskottet föreslagit, att, vad nämnda år anginge, till detta anslag skulle läggas de belopp, som för ifrågavarande ändamål av Kungl. Maj:t beräknats under flottans och kustartilleriets övningsanslag, respektive 25,000 och 3,500 kronor eller tillhopa 28,500 kronor.

För innevarande år torde motsvarande belopp böra upptagas å nu förevarande tilläggsstat såsom ett särskilt anslag, vilket i likhet med det redan å 1919 års riksstat förefintliga anslaget till förhöjning av dagtraktamentena torde böra givas förslagsanslags natur. Härtill återkommer utskottet under punkt 16:o) här nedan.

De av Kungl. Maj:t under förevarande punkt ävensom punkt 10 begärda förstärkningsanslagen bliva på grund härav icke erforderliga.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavande förslag icke må av riksdagen bifallas.

4:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4) att för bestridande av kostnader för fortsatta åtgärder under år 1919 i anslutning till det under neutralitetsvakten bedrivna arbetet ävensom av merutgift för kol och olja vid flottans övningar under samma år på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 2,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till sid. 9—13 i statsrådsprotokollet.

Fortsatta
åtgärder under
år 1919 i
anslutning till
det under
neutralitets-
vakten bedriv-
na arbetet.

[4.]

1918 års urtima riksdag har medgivit, att det för bestridande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet under år 1918 å tilläggsstat för samma år under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslag, högst, 14,350,000 kronor finge, i den mån anslaget ej blivit avsatt för framtida användning, efter utgången av år 1918 tagas i anspråk icke blott för gäldande av sådana kostnader, som berodde av eller stode i samband med tidigare åtgöranden för neutralitetsskyddets upprätthållande, utan jämväl för bestridande av sådana utgifter, som föranleddes av det nuvarande neutralitetsskyddets avveckling.

Enligt vad departementschefen framhållit, torde något nämnvärt överskott å dessa medel icke vara att förvänta. Under innevarande år erfordras emellertid särskilda medel för bestridande av kostnader för viss bevakning, minsvepning m. m. ävensom för gäldande av merutgifter för kol och olja för flottans behov.

Då anslaget till oförutsedda utgifter, vilket under år 1918 delvis tagits i anspråk för bekostande av minsvepning vid västkusten m. m., icke vidare ansetts böra belastas med utgifter av ifrågavarande art, har Kungl. Maj:t nu begärt anvisande av ett förslagsanslag, högst, 2,000,000 kronor för ovan angivna ändamål.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må för bestridande av kostnader för fortsatta åtgärder under år 1919 i anslutning till det under neutralitetsvakten bedrivna arbetet ävensom av merutgift för kol och olja vid flottans övningar under samma år på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 2,000,000 kronor.

Torped-
inskjutnings-
station för
flottans
station i
Karlskrona.

[5.]

5:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5) att, utöver det av 1914 års senare riksdag för anläggande av en ny torpedinskjutningsstation för flottans station i Karlskrona beviljade anslaget av 72,651 kronor, för omförmälda ändamål på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 21,680 kronor.

Beträffande utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till sid. 14—16 i statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

För anläggande av en ny torpedinskjutningsstation för flottans station i Karlskrona har 1914 års senare riksdag på extra stat för år 1915 beviljat ett anslag av 72,651 kronor.

Vid avslutandet av vederbörande varvstitlar för omförmälda arbete år 1918 hade det visat sig, att totalkostnaden för inskjutningsstationen med inventarier uppginge till 94,331 kronor och att sålunda en överbetalning av 21,680 kronor ägt rum.

Som orsak till överskridandet av anslaget har anförts, att de till grund för anvisningen liggande kostnadsberäkningarna, uppgjorda hösten år 1913, visat sig vara för låga till följd av de oerhörda prisstegringar, som sedan år 1914 inträffat icke allenast i fråga om arbetslöner utan i synnerhet beträffande materialier, för vilka prisförhöjningen i vissa fall uppgått ända till 400 och 500 %.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må, utöver det av 1914 års senare riksdag för anläggande av en ny torpedinskjutningsstation för flottans station i Karlskrona beviljade anslaget av 72,651 kronor, för omförmälda ändamål på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 21,680 kronor.

Minmateriel.

[6.]

6:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att för anskaffning av minmateriel för flottan på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 210,000 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet uti punkt 41:o) av sitt utlåtande nr 5 A anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *anskaffning av minmateriel för flottan* på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 210,000 kronor.

Kustartilleriet.

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel å tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 90,000 kronor.

Förstärkning
av reservationsanslaget
till kustartilleriets byggnader och materiel.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 17 —20 i statsrådsprotokollet.

[7.]

Uti anslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel för år 1918 har marinförvaltningen beräknat, att brist komme att uppstå och beträffande densamma anfört följande.

Utskottets
yttrande.

Kustartilleriets underhållsanslag vore i riksstaten för
år 1918 uppfört med ett belopp av ..... kronor 553,350: —
Därjämte vore å tilläggsstat för samma år uppfört
ett anslag till förstärkning av nämnda anslag
till belopp av 303,000 kronor, varav dock endast » 166,000: —
vore under året tillgängliga, enär återstoden av-
såges att täcka brist å anslaget för år 1917

Tillsammans kronor 719,350: —

Till och med oktober månad 1918 hade bokförts netto-
utgifter till ett belopp av ..... kronor 639,093: —
Återstående utgifter under året beräknades till ..... » 170,000: —

Tillsammans kronor 809,093: —

vadan således kunde beräknas en brist vid årets slut
av omkring ..... » 90,000: —

Sistnämnda belopp, 90,000 kronor, har nu av Kungl. Maj:t äskats å 1919 års tilläggsstat.

Då av den lämnade utredningen framgår, att den skedda överbetalningen å förevarande reservationsanslag i huvudsak förorsakats av om-

ständigheter, som icke kunnat förebyggas, har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må *för täckande av* under år 1918 uppkommen *brist i ordinarie reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel* å tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 90,000 kronor.

Arvoden åt
tillsynings-
män m. m.
inom vissa
kustfästnin-
gars skydds-
områden.

8:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8) att till arvoden åt tillsyningsmän samt till underhåll av anslagstavlor inom Karlskrona, Vaxholms och Älvsborgs fästningars skyddsområden på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag av 11,200 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet uti punkt 47:o) av sitt utlåtande nr 5 A anført, får utskottet hemställa,

[8.]

att riksdagen må *till arvoden åt tillsyningsmän samt till underhåll av anslagstavlor inom Karlskrona, Vaxholms och Älvsborgs fästningars skyddsområden* på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag av 11,200 kronor.

Byggnader för
förläggning i
Hemsö fäst-
ning.

9:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9) att till täckande av merkostnad för byggnader för förläggning i Hemsö fästning på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 550,000 kronor.

[9.]

Beträffande utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till sid. 21—25 i statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Till nyanläggningar och nyanskaffningar för stärkande av det fasta kustförsvaret, med undantag av Fårösunds fästning, har 1914 års senare riksdag beviljat ett anslag av 13,748,690 kronor, att utgå av värnskatte-medel. Bland nämnda nyanläggningar ingå även byggnader i Härnösand för förläggning av Hemsö kustartillerikår, för vilka i de till 1914 års senare riksdag framlagda beräkningarna upptagits ett sammanlagt belopp av 700,000 kronor. Ifrågavarande byggnader utgöras huvudsakligen av kasernbyggnad, byggnad för matinträttning, exercishus och avträdesbyggnad.

Genom kungligt brev den 12 september 1916 bemyndigades marinförvaltningen dels att sluta avtal, i enlighet med avgivet anbud, om uppförande av omförmälda byggnader, dels ock att träffa uppgörelse under hand om utförande för lägsta möjliga kostnad av för byggnaderna erforderliga vatten-, avlopps- och elektriska belysningsledningar. Kostnaderna för uppförande av byggnaderna jämte tillhörande ledningar skulle enligt samma kungl. brev med ett belopp av sammanlagt högst 1,100,000 kronor utgå av de utav 1914 års senare riksdag för stärkande av det fasta kustförsvaret beviljade medel. Att det belopp, som sålunda för byggnaderna anvisats, överstege den ursprungligen beräknade summan av 700,000 kronor, berodde, enligt vad departementschefen framhållit, på den inträdda stegringen av byggnadskostnaderna.

Sedan marinförvaltningen i enlighet härmed avslutat kontrakt om uppförande av ifrågavarande byggnader, har förvaltningen i skrivelse den 13 juni 1918 anmält, att ämbetsverket funnit sig nödsakat förklara kontraktet vara å entreprenörens sida brutet, samt att ämbetsverket hade för avsikt att så skyndsamt som möjligt låta fortifikationsbefälhavaren i Hemsö fästning fullfölja de oundgängligen nödvändiga arbetena med egen arbetsstyrka.

Kostnaderna för arbetenas fullföljande skulle enligt fortifikationsbefälhavarens beräkning numera utgöra:

Hittills utbetalt eller kontraherat för	kronor	669,492: 29
För de fyra byggnadernas fullbordande krävdes ytterligare	»	876,000: —
Dessutom erforderades:		
för dränering	»	43,000: —
för oförutsedda utgifter till disposition av fortifikationsbefälhavaren i Hemsö fästning	»	5,000: —
för oförutsedda utgifter till disposition av marinförvaltningen ett belopp, som ämbetsverket ansåge böra beräknas till	»	56,507: 71
Summa kronor		1,650,000: —

Då ett belopp av 1,100,000 kronor redan av Kungl. Maj:t anvisats, skulle alltså ytterligare erfordras 550,000 kronor.

Genom brev den 8 november 1918 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att arbetena å ifrågavarande kasernbyggnad och matinrättning skulle, på sätt i fortifikationsbefälhavarens omförmälda utredning angivits, fullföljas i den mån återstoden av de genom nämnda brev den 12 september

1916 anvisade medlen därtill lämnade tillgång, varemot med arbetena å exercishuset och avträdesbyggnaden skulle tillsvidare anstå. De hittills av Kungl. Maj:t anvisade medlen beräknades räcka någon kortare tid in på år 1919.

Det för byggnadsarbetenas fullföljande ytterligare erforderliga beloppet, 550,000 kronor, har nu av Kungl. Maj:t äskats å förevarande tilläggsstat.

Utskottet, som låtit införskaffa upplysningar rörande huru långt ifrågavarande byggnadsarbeten fortskridit har, oaktat av dessa upplysningar framgår, att arbetena fortskridit rätt långt, kommit till den uppfattningen, att på grund av de avsevärda kostnader, arbetenas fullföljande under rådande dyrtid skulle medföra och särskilt med hänsyn till en kommande revision av vårt försvarsväsende, ett uppskov med desamma bör äga rum.

De under tak varande byggnaderna torde dock böra sättas i sådant skick, att någon skada icke tillfogas desamma genom ett uppskov med arbetena. Byggnadernas vård ävensom tillsyn å byggnadsplatsen under den tid, arbetet ligger nere, komma vidare att kräva särskilda kostnader.

För vidtagande av dessa åtgärder bör enligt utskottets mening ett belopp av 50,000 kronor bliva fullt tillräckligt. Beloppet torde böra uppföras såsom reservationsanslag i tilläggsstaten för innevarande år.

På grund av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen må för bestridande av de särskilda kostnader, som kunna bliva en följd av *uppskjutande tills vidare av de för närvarande pågående arbetena å uppförande av byggnader för förläggning i Hemsö fästning* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Förstärkning
av kustartilleriets
övnings-
anslag.

10:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar för höjning av dagtraktamentena vid av kustartilleriets övningar föranledda resor på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag av 3,500 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet under punkt 3:o) här ovan anfört får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag icke må av riksdagen bifallas.

Flottan och kustartilleriet.

11:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11) dels till extra beklädnadshjälp åt fänrikar i reserven, reservofficersaspiranter och reservmarinintendentsaspiranter på tilläggsstat för år 1919 under femte huvudtiteln bevilja ett förslagsanslag, högst, 25,900 kronor, dels ock medgiva, att av besparingar å ordinarie förslagsanslagen till avlöning för flottans kårer och stater, resp. till avlöning för kustartilleriets personal må åt fänrikar i reserven, reservofficersaspiranter och reservmarinintendentsaspiranter utbetalas extra beklädnadshjälp för år 1918 enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder.

Extra beklädnadshjälp för fänrikar i reserven m. fl.

[11.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 26—31 i statsrådsprotokollet.

Enligt gällande bestämmelser utgår beklädnadshjälp till nedannämnd personal i flottans och i kustartilleriets reserv till följande belopp, nämligen:

Utskottets yttrande.

till reservofficersaspirant med 300 kronor, som utbetalas, sedan han vid inträdet i tjänstgöring styrkt, att föreskrivna persedlar blivit behörigen anskaffade; samt

till officer i reserven vid konstituering till fänrik med 200 kronor, sedan han styrkt, att föreskrivna persedlar blivit behörigen anskaffade.

Därjämte åtnjuter marinintendentsaspirant, som genomgår föreskriven ettårig utbildningskurs för anställning såsom marinunderintendent i flottans reserv, beklädnadshjälp med 20 kronor i månaden.

Med hänsyn till att kostnaden för beklädnaden stigit i avsevärd grad, har Kungl. Maj:t föreslagit, att utöver angiven beklädnadshjälp skall för åren 1918 och 1919 utgå dyrtidstillägg med 200 kronor till fänrik i reserven, 300 kronor till reservofficersaspirant och 30 kronor i månaden till reservmarinintendentsaspirant.

Det belopp, som med anledning härav bör för år 1919 beredas, framgår av nedanstående beräkning.

Flottan:

16 fänrikar i reserven, 16×200	kronor	3,200: —
20 reservofficersaspiranter, 20×300	»	6,000: —
5 reservmarinintendentsaspiranter, 5×360	»	1,800: —

Kustartilleriet:

28 fänrikar i reserven, 28×200	»	5,600: —
31 reservofficersaspiranter, 31×300	»	9,300: —

eller tillsammans kronor 25,900: —

Sistnämnda belopp har nu av Kungl. Maj:t äskats å 1919 års tilläggsstat.

Utskottet har icke velat motsätta sig, att extra beklädnadshjälp i av Kungl. Maj:t föreslagen omfattning beredes ifrågavarande personal för år 1919. Vad däremot beträffar förslaget att jämväl för år 1918 bereda personalen motsvarande förmån, har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka detsamma.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må till *extra beklädnadshjälp* åt fänrikar i reserven, reservofficersaspiranter och reservmarinintendentsaspiranter på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 25,900 kronor,

b) att Kungl. Maj:ts förslag i vad det avser extra beklädnadshjälp för år 1918 icke må av riksdagen bifallas.

Tillfällig
löneförbättring
för underofficerare av
3:e graden vid
flottan och
kustartilleriet.

12:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12) att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till tillfällig löneförbättring åt underofficerare av 3:e graden vid flottan och kustartilleriet, Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål å tilläggsstat för år 1919 beräkna ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

[12.]

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 14 februari 1919 dagtecknad proposition (nr 93), under återopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag av 60,000 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas, användas till beredande av avlöningsfyllnad för år 1919 åt sådana underofficerare av 3:e graden vid flottan och kustartilleriet, som med ingången av år 1919 vunnit befordran från beställning i 1:a lönegraden för manskap och vilka genom denna befordran komma att under nämnda år lida minskning i sina löneförmåner, med iakttagande att dylik avlöningsfyllnad icke må till någon beställningshavare utgå med högre belopp än 225 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till vederbörliga statsrådsprotokoll.

Till stöd för ifrågavarande framställning har departementschefen anfört följande:

»Vid bedömandet av frågan om underofficerares av 3:e graden avlöningsförmåner torde, såsom särskilt tillkallade avlöningssakkunniga uti ett i ärendet avgivet yttrande framhållit, icke böra bortses från att det beslutade överförandet av underofficerskorpraler till en ny underofficersgrad varit avsett att för ifrågavarande personal medföra och i verkligheten även medfört väsentliga fördelar av annan natur än de, som ligga i en *förhöjd* avlöning, i första rummet en tryggad tjänsteställning och säkerställd pensionsrätt. Huru beaktansvärda dessa fördelar än äro, torde man emellertid icke kunna anse dem vara av beskaffenhet att uppväga en *minskning* av avlöningsförmånerna vid överflyttning från beställning i 1:a lönegraden för manskap till underofficer av 3:e graden, något som givetvis ej heller avsetts, då avlöningsförmånerna för dessa underofficerare bestämdes. Fasthelt bestämdes deras avlöningsförmåner så, att dessa under normala prisförhållanden skulle ligga något över avlöningsförmånerna i 1:a lönegraden för manskap. Denna relation har dock blivit helt och hållet rubbad under nuvarande förhållanden, då avlöningsförmånerna för beställningshavare i 1:a lönegraden till följd av det under dyrtiden kraftigt stegrade värdet å dem tillkommande beklädning och portion — vilka förmåner de så gott som undantagslöst utbyta mot kontant ersättning — kommit att, åtminstone beträffande vissa åldersklasser, i betydande grad överstiga de avlöningsförmåner, som utgå till nämnda underofficerare. Jag tillåter mig i detta sammanhang också erinra, hurusom jag, då frågan om inrättandet av omförmälda underofficersgrad föredrogs inför Kungl. Maj:t, framhöll, att de för densamma föreslagna löneförmånerna syntes mig tämligen lågt satta. Jag finner det sålunda synnerligen behjärtansvärt, att, såsom chefen för marin-staben och de sakkunniga jämväl tillstyrkt, en tillfällig gottgörelse beredes sådana underofficerare av 3:e graden vid flottan och kustartilleriet, som med ingången av år 1919 vunnit befordran från beställning i 1:a lönegraden för manskap och vilka genom denna befordran komma att under nämnda år lida minskning i sina löneförmåner.

I avseende å denna gottgörelse hava de sakkunniga framhållit, att de regler, som skola gälla rörande densamma, böra fotas på mera faktiska grunder, än som för närvarande stå till buds. De sakkunniga hava emellertid utgått från att gottgörelsen, som enligt deras mening lämpligen bör benämnas avlöningsfyllnad, icke i något fall behöver överstiga ett belopp av 225 kronor och ansett saken kunna lämpligast ordnas så, att hos riksdagen äskas erforderligt anslag att enligt de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas, användas till beredande av

avlöningsfyllnad för år 1919 med högst 225 kronor till varje beställningshavare, varom här kan vara fråga.

Skillnaden mellan avlöningsförmånerna under år 1919 för underofficerare av 3:e graden och underofficerskorpraler (manskap i 1:a lönegraden) bliver delvis beroende av de bestämmelser rörande krigstidstillägg för nämnda år, som av riksdagen må komma att beslutas, och kommer i övrigt att röna inverkan såväl av den tid, under vilken vederbörande personal åtnjuter skeppsportion, som ock av det tid efter annan växlande värdet å beklädnad och naturaportion. Då det sålunda icke låter sig göra att redan nu till siffran närmare bestämma den ifrågasatta avlöningsfyllnaden, synes mig det av de sakkunniga framställda förslaget utgöra det lämpligaste sättet för frågans lösning.

Det för ändamålet erforderliga beloppet torde, på sätt de sakkunniga föreslagit, böra beräknas till 60,000 kronor och, med hänsyn till svårigheterna att för närvarande närmare fixera avlöningsfyllnadens storlek, anvisas såsom förslagsanslag.

Huruvida någon avlöningsfyllnad för ifrågavarande befattningshavare kan blive erforderlig under år 1920 bliver givetvis beroende av de förhållanden, som då komma att föreligga. Frågan om beredande av medel för sådant ändamål torde därför icke nu böra upptagas till prövning, utan, därest så påkallas, underställas 1920 års riksdag.»

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag har icke givit utskottet anledning till annan erinran än att underofficerare av 3:e graden, vilka på grund av särskilda orsaker först efter 1919 års ingång vunnit befordran till sin tjänst, även böra tillerkännas den nu ifrågasatta avlöningsfyllnaden.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag av 60,000 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas, användas till *beredande av avlöningsfyllnad* för år 1919 åt sådana underofficerare av 3:e graden vid flottan och kustartilleriet, som med ingången eller av särskilda orsaker först under loppet av år 1919 vunnit befordran från beställning i 1:a lönegraden för manskap och vilka genom denna befordran komma att under nämnda år lida minskning i sina löneförmåner, med iakttagande

att dylik avlöningsfyllnad icke må till någon beställningshavare utgå med högre belopp än 225 kronor.

13:o) Uti en inom första kammaren av herrar *H. Wrangel* och *H. Ericson* väckt motion (nr 42) har hemställts, att riksdagen måtte för materiel och skjutförsök vid marinen å extra stat bevilja ett belopp av 100,000 kronor, och därav anvisa hälften å tilläggsstat för år 1919, samt återstoden å extra stat för år 1920.

Materiel och
skjutförsök
vid marinen.

Under hänvisning till vad utskottet uti sitt utlåtande nr 5 A under punkt 63:o anfört, får utskottet hemställa,

att förevarande motion, i vad densamma avser beviljande av medel å 1919 års tilläggsstat, icke må av riksdagen bifallas.

Diverse.

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13) att för anordnande av en marinläkarkurs på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 8,500 kronor.

Anordnande
av en marin-
läkarkurs.

Utredningen i ämnet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 33—35.

[13.]

Alltsedan marinläkarkåren organiserades har varit avsett, att marinläkarkurser för marinläkarnas behöriga utbildning skulle under marinöverläkarens ledning vart annat år anordnas i Stockholm. Sådana kurser hava varit anordnade under åren 1906, 1908, 1910 och 1912. Marinläkarkurser hava varit avsedda att anordnas jämväl under åren 1914, 1916 och 1918, men av vissa anledningar icke kommit till stånd.

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:t har nu begärt att för anordnande under innevarande år av en dylik kurs måtte å förevarande tilläggsstat anvisas 8,500 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för anordnande av en marinläkarkurs på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 8,500 kronor.

Förhöjning
av dagavlö-
ningen för
vid skepps-
gossekåren i
Marstrand
anställt vakt-
manskap.

[14.]

15:o) I anslutning till vad utskottet under punkt 67:o) av sitt utlåtande nr 5 A anført, får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14) hemställa,

att riksdagen må till förhöjning av dagavlöningen för vid skeppsgosse-kåren i Marstrand anställt vaktmanskap på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 1,440 kronor.

Förhöjning av
dagtraktamente.

16:o) I anslutning till vad utskottet under punkt 3:o) här ovan anført, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för höjning av de enligt resereglementet och kungörelse den 27 maj 1881 utgående å flottans och kustartilleriets övningsanslag belöpande dagtraktamentena på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag av 28,500 kronor.

Hyresbidrag
till under-
officerssäll-
skapet i
Stockholm.

[15.]

17:o) Under hänvisning till vad utskottet under punkt 69:o) av sitt utlåtande nr 5 A anført, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts framställning om beviljande av anslag å 1919 års tilläggsstat för hyresbidrag till underofficerssällskapet i Stockholm icke må av riksdagen bifallas.

HANDELN.

Förstärkning
av viss i av-
löningsstaten
för lotssty-
relsen upp-
tagen an-
visning.

[16.]

18:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 16) och i anslutning till vad utskottet under punkt 75:o) av sitt utlåtande nr 5 A anført, hemställer utskottet,

att riksdagen må till förstärkning av den i avlöningsstaten för lotsstyrelsen upptagna anvisningen till vikariatsersättning samt arvoden och flitpenningar åt amanuenser och andra extra ordinarie tjänstemän på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 4,200 kronor.

19:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 17) och under hänvisning till vad utskottet under punkt 75:o) av sitt utlåtande nr 5 A anfört, får utskottet hemställa,

Förstärkning
av viss i av-
löningsstaten
för befälet vid
lotsverket
upptagna anvis-
ning.

att riksdagen må till förstärkning av den i avlöningsstaten för befälet vid lotsverket upptagna anvisningen till ersättning till skrivbiträden och vaktmästare å lotskaptensexpeditionerna på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 7,700 kronor.

[17.]

20:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18), att den ersättning, som på grund av lotsstyrelsens under år 1919 eller tidigare meddelade beslut utgått eller utgår under år 1918 eller år 1919 till efterlevande, då någon av lotsverkets ordinarie eller extra personal till följd av tjänstutövning ljugit döden, må höjas med 50 % utöver det belopp, vartill ersättningen må bestämmas enligt grunderna i förordningen den 22 oktober 1909.

Höjning av
ersättning i
anledning av
dödsfall till
följd av
tjänstutöv-
ning vid
lotsverket.

[18.]

Beträffande utredningen i denna fråga får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid 37—41.

Motsvarande förhöjning har redan av innevarande års riksdag beviljats å de enligt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring utgående ersättningsbeloppen.

Utskottets
yttrande.

Beviljande av särskilda medel för nu ifrågavarande förhöjnings genomförande har icke ansetts erforderligt.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att den ersättning, som på grund av lotsstyrelsens under år 1919 eller tidigare meddelade beslut utgått eller utgår under år 1918 eller år 1919 till efterlevande, då någon av lotsverkets ordinarie eller extra personal till följd av tjänstutövning ljugit döden, må höjas med 50 % utöver det belopp, vartill ersättningen må bestämmas enligt grunderna i förordningen den 22 oktober 1909.

Nya anord-
ningar för fyr-
belysning
och mistsigna-
lering å fyr-
skeppet
Grepén.

[19.]

21:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19) att, i av-
vaktan på den proposition angående beviljande av anslag till nya an-
ordningar för fyrbelysning och mistsignalering å fyrskeppet Grepen,
Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål
å tilläggsstat för år 1919 under femte huvudtiteln beräkna ett reserva-
tionsanslag av 56,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t uti en till riksdagen avlåten, den 24
januari 1919 dagtecknad proposition (nr 56) föreslagit riksdagen att till
nya anordningar för fyrbelysning och mistsignalering å fyrskeppet Gre-
pen å tilläggsstat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 56,000
kronor.

Rörande denna framställning har utskottet redan avgivit särskilt
utlåtande; varom utskottet velat härmed

erinra.

MARINEN OCH HANDELN.

Tillfällig
lönereglering
för vissa
ordinarie be-
fattnings-
havare inom
den civila
statsförvalt-
ningen.

[20.]

22:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20) att i av-
vaktan på den proposition angående beviljande av anslag för beredande
av tillfällig lönereglering under år 1919 åt vissa ordinarie befattnings-
havare inom den civila statsförvaltningen, Kungl. Maj:t kunde komma
att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål å tilläggsstat för år 1919
under femte huvudtiteln beräkna ett förslagsanslag av 343,480 kronor.

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles
under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härmed för
riksdagen

anmäla.

Förstärkning
av de till av-
lönande av
vissa extra
befattnings-
havare inom
den civila
statsförvalt-
ningen samt
till vikariats-
ersättningar
m. m. anvisade
medel.

[21.]

23:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21) att i av-
vaktan på den proposition angående beviljande av anslag till förstärkning
av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila
statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel,
Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, för berörda ända-
mål å tilläggsstat för år 1919 under femte huvudtiteln beräkna ett
förslagsanslag av 65,000 kronor.

Jämväl beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

24:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 22) att för beredande av semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare på tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag av 151,000 kronor.

Semester åt
vid sjöförsva-
ret anställda
arbetare.

[22.]

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

25:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23) att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till beredande av krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1919 åt befattningshavare i statens tjänst, Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål å tilläggsstat för år 1919 under femte huvudtiteln beräkna ett förslagsanslag av 19,800,000 kronor.

Krigstids-
tillägg och
krigstidshjälp.

[23.]

Jämväl beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

De av utskottet i förevarande utlåtande nr 5 B förordade förändringarna i anslagsbeloppen i jämförelse med vad som av Kungl. Maj:t föreslagits framgå av vidfogade tablå (bil. A).

Stockholm den 18 mars 1919.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, H. F. Lamm, J. Nilsson, O. Bergqvist, H. G. W. Wrangel, J. L. Widell, E. A. Hallin, A. R. Rooth, C. A. Stålberg och R. G. H. von Koch samt

från andra kammaren: herrar J. B. Eriksson i Grängesberg, J. Olofsson, A. Anderson i Råstock, J. Jönsson i Revinge, O. H:son Waldén, S. Bengtsson i Norup, P. A. Hansson i Stockholm, C. R. Jansson i Falun, J. Erlansson, J. Jönsson i Slätåker, S. E. J. Låbeck och K. E. W. Söderhielm.

Bil. A.

Sammanställning

rörande kostnaderna under tilläggsstatens för år 1919 femte huvudtitel.

	Anslags- summa.	Ökning.	Minskning.
	Kr.	Kr.	Kr.
Kungl. Maj:ts förslag:	23,846,600		
Av utskottet föreslagna förändringar under:			
punkt 3:o) ..... (förstärkning av flottans övningsanslag.)			25,000
punkt 9:o) ..... (byggnader i Hemsö fästning.)			500,000
punkt 10:o) ..... (förstärkning av kustartilleriets övningsanslag.)			3,500
punkt 16:o) ..... (höjning av dagtraktamentena.)		28,500 *)	
punkt 17:o) ..... (hyresbidrag.)			1,000
Summa		28,500	529,500
Nettominskning			501,000
Utskottets förslag:	23,345,600		
(Annu icke behandlade anslag upptagna med av Kungl. Maj:t föreslagna belopp.)			

*) Motsvaras av minskning å punkterna 3:o och 10:o.

Tabell över anslagen under tilläggsstatens till riksstaten för år 1919 femte huvudtitel.

Sjöförsvarsdepartementet.

	Extra anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor
Marinen.		
Flottan.		
<i>Intenden/uren.</i>		
Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgosse- kårerne, <i>förslagsanslag</i> , högst	119,000	
<i>Nybyggnad och underhåll.</i>		
Central beklädnadsverkstad för marinen m. m., <i>reservationsanslag</i>	292,000	
<i>Öningar.</i>		
Fortsatta åtgärder under år 1919 i anslutning till det under neutralitetsvakten bedrivna arbetet m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	2,000,000	
<i>Torped- och gnistsignalväsendet m. m.</i>		
Torpedinskjutningsstation för flottans station i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>	21,680	
<i>Minväsendet.</i>		
Minmateriel, <i>reservationsanslag</i>	210,000	2,642,680
Kustartilleriet.		
<i>Nybyggnad och underhåll.</i>		
Täckande av under år 1918 uppkommen brist i reservationsanslaget till under- håll av kustartilleriets byggnader och materiel, <i>förslagsanslag</i> , högst	90,000	
Arvoden åt tillsyningsmän m. m. inom vissa kustfästningars skyddsområden, <i>förlänsanslag</i>	11,200	
Kostnader till följd av uppskjutande tills vidare av pågående arbeten å bygg- nader för förläggning i Hemsö fästning, <i>reservationsanslag</i>	50,000	151,200

	Extra anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor
Flottan och kustartilleriet.		
Extra beklädnadshjälp åt fänrikar i reserven, reservofficersaspiranter och reservmarinintendentsaspiranter, <i>förslagsanslag</i> , högst	25,900	
Avlöningsyttnad åt vissa underofficerare av 3:e graden vid flottan och kustartilleriet, <i>förslagsanslag</i>	60,000	85,900
Diverse.		
Marinläkarkurs, <i>förslagsanslag</i> , högst	8,500	
Förhöjning av dagavlöningen för vid skeppsgossekapten i Marstrand anställt vaktmanskap, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,440	
Provisorisk förhöjning av dagtraktamentena, <i>förslagsanslag</i>	28,500	38,440
Säger för marinen		2,918,220
Handeln.		
<i>Lots- och fyrväsendet.</i>		
Förstärkning av viss i avlöningsstaten för lotsstyrelsen upptagen anvisning, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,200
Förstärkning av viss i avlöningsstaten för befälet vid lotsverket upptagen anvisning, <i>förslagsanslag</i> , högst		7,700
Nya »ordningar för fyrbelysning och mistsignalering & fyrskeppet Grepen, <i>reservationsanslag</i>		¹⁾ 56,000
Säger för handeln		67,900
Marinen och handeln.		
Tillfällig löne reglering för vissa ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i> , ...		²⁾ 343,480
Förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel, <i>förslagsanslag</i>		²⁾ 65,000
Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare, <i>förslagsanslag</i>		²⁾ 151,000
Krigstidstillägg och krigstidshjälp, <i>förslagsanslag</i>		²⁾ 19,800,000
Säger för marinen och handeln		20 359,480
Summa		23,345,600

¹⁾ Beloppet redan beviljat av riksdagen.²⁾ Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöfver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.